

Саша Ђурић

ПРОГРАМ ЗА МЛАДЕ, ШОК ТЕЛА

(Драгана Младеновић *Асоцијални програма*,
КОВ, 2007)

1. Писање у циклусима са програмском пролегоменом (неке ствари се не мењају, исти композициони “режим“ као у *Творници*), неке да - циклуси не граде јединственост књиге; ипак, сами за себе су аутономне целине.

2. Програмска песма је дала наслов скупу хетерогених циклуса (као и овој збирци циклично обједињених песама), а потом се повукла. “Асоцијала“ свеједно као “ново осећање себе“ или “модел заборавања“, или “програм за останак у соби“ или “привикавање на бело“ вара читаоца вара ауторку. Метафора, јака колико и провидна, дезавуише циклусе који следе, банализујући њихов атипичан концептуални “крик“ (схватити овај критичарев термин у значењу: модни крик или крик галеба на пучини). Асоцијала је олдтајмерска усамљеност самозаточености без увиђања сила (у себи или ван себе) које су те заточиле; нипошто програм емоционалне дистанце или доктринарног раскида; стање тренутне/сталне упућености на себе. Ту не помажу ни “три гутљаја мрачне воде“ ни “прашак за брзо излечење од бунцања“. Ова песма је апорична капија уласка у књигу. Она кривотвори да ће ониричке везе имати свој очекивани младеначки background, док је солитуда, за коју не знамо да ли је израз несналажења или темељног несродства са светом који “бубри доле“ заједно са градом, издигнута у ранг програма.

“Програм за останак у соби“ јесте “резултат добровољног кућног притвора“, соба (=“ја“) допуњава себе, тамнички, разграђује “ја/сопство

као посебан ентитет и интегрише га у себе. Сопство собе и “собност” себе потенцирају интиму као нежељено стање чије постојање се открива са изненађењем као неправда више него што је корак ка увиђању неизбежног. Град бубри у слуху речи, соба је келија и ћелија, испосница и тамница. Живот у соби је подвижништво слободне воље и одсеченост од света туђом вољом која кажњава: остаје трајна расцепљеност жеље - бубрити заједно с градом, у нади да ће нас отвореност према метежу лишити аутонаркотичког деловања “мрачне воде” и прашка против бунцања. Остатак жеље, писање поезије у радикално измењеним околностима, у одсуству града и у забораву ближњих, од невоље чини преимућство: од егзистенцијалног sazревања - који означава примање демона самоће у своје срце на квартир - врлину новог песничког концепта.

3. Али, Драгана Младеновић је песникиња социјале која било града држи у својој руци и мери му хипертензичне амплитуде. Освета (за читавања асоцијалности као поетичког креда) брзо стиже (већ на наредној страници збирке, у првом циклусу): град се уздиже (“Циклус Урбана Успенског”). Град који је бубрио и доле, у дну материце, оживео је као Адам или Голем од пљувачке и даха своје матере, без мушког принципа и семена. То је час матер која своју бременитост контрастира породичном материнству у коме се подижу “коврцава деца”, а час измештени неутрални биограф који прати животопис Урбана-бротубице у утроби, прогнаног из родитељског дома, Урбана паликуће и буржоацида, курвара без руку, аутодеструктивног и самозатајног. Урбан настаје у пресеку неколико сила: благе иронијске парафразе библијских мотива: парадигме стварања ни из чега, изгона и проклетства; елементарне аутопоетике која настанак песме родно неутрализује¹); фигура и слика из фондуса психичког аутоматизма из чије заоставштине јасно вире програмске одреднице *ејатајовања* (“Ератез ле бургјос!”) и скандализације. Занимљиво, Урбан је тело и остаје тело и израз телесних функција. Фетус мајчиног тела, скуп неповезаних органа где јасно штрчи репродуктивна голотиња, нечисто тело које се пари, које спаљује друга тела да би напоследку испарило са списка станара и кираџија. Урбана се одриче и Творкиња, богиња израза и склопа песме, тражећи натраг свој животодајни дах и пљувачку.

Зашто? Створитељска ћудљива раздражљивост или недомисљат пристанак на очекивани круг краја, хедонизам творачке деструкције, сублимирана порука о оствареном успењу Урбана Успенског? Или само циклус у разради својих потенцијала застао на пола пута нечега - етапа која најављује концептуално песничтво *Творнице* (Фабрика књига, 2006.) и *Омојиа сјиса* (Фабрика књига, 2008.-?)

4. Богатство потиче од Бога, felacio, говно анђела, насиље над децом, оплодња земље дијачким семеном из кога је никао дуд, побачај у пољском клозету, “кућа од балеге“ “браће из сламе“, у сну обљубио мајку...

Каталог бизарних ниподопштина изглобљеног света, разуларена чувства, агресивно копулативно тело, тело које се брани, бежи од себе, које се распада... Јувенална побуна Драгане Младеновић или њено програмско опредељење, полазна етапа, трајни реактивни импулс? Питања која ће расплести време које следи, питања су која скривају препознатљиву поетичку физиономију, толико препознатљиву да се треба запитати над њеним трајањем. Али, будући да знамо да је хетерогени збир *Асоцијалних њесама* рано певање Драгане Младеновић које се игром издавачких застоја и одлагања појавило после *Творнице*, може се одахнути. Такође, није тешко изнова у појединим од *Асоцијалних њесама* открити антиципацију како заокружених и међусобно структурно узглобивих циклуса, тако и “лирску“ декомпозицију и реконтекстуализацију административног стила разних прописа, упутстава за употребу, стручних објашњења, стила науке и медија. Другу најаву можемо ишчитати из поступака саркастичне и непредвидљиве социјализације референцијалног простора песме - као у реалистичком калеидоскопу назире се локални призори, менталитети, традиције и ситуације, колективни-породични и појединачни-емпиријски. Штавише, преузима се, овде додуше опрезно и штедљиво, говорни материјал локалне средине чиме се параноично-психотична свакодневица, састављена од бруталности и пораза, мирења и одумирања сенчи адекватним хронотопом и тиме постиже рупина једне авангардне социјалне фреске.

5. Посебни одељци ове збирке су две атипичне фрагментарне поеме: “Повест о Југославу“ и “Практични савети за улазак у Асоцијални програм“. У обе поеме доминирају два начела, једно о креирању песничких слика оне врсте коју смо представили, и друго, начело композиције - у “Повести“ фрагменти су означени годином и поређани нелинеарно, са флеш бековима и скоковима у будућност. У “Практичним саветима“ песма је организована календарски - савети су везани за месец у години, од иницијалног до завршног. Истицање овог конструкционог начела није случајно: свест о песми, о распореду њених облика који прати спољашње структуре непоетских форми (овде календара, годишњег и модела биографије/ историје), песме потврђује као артифицијелну творевину директно зависну од начела ума. Та творевина треба да буде у дослуху са формама и структурама остатка света, ван рестриктивних песничких традиција. Тако су у раној поезији Драгане Младеновић фино спојени рад на песми и певање о свету, алогичности и бизарности, агресија и комично, интимно и

оспољено, на крају, узимајући “погрешан наслов“ њене књиге, *Асоцијални програм*, оно заточено у соби и гротескни фрескопис наше савремености.

---

1) Овде треба осетити дух романтизма и песника који говори о песмама као породу својих мисли и духа или као непосредном изразу његових емоција. Мушки родитељ у амбигвалној позицији ствараоца и труднице, при чему се прва функција подразумева а друга индикативно припада слепој мрљи перцепције, сада је позиција мајке која преузима ингеренције и прерогативе Ствараоца и подређује их својој биолошкој и родној улози. Дакле, романтичарски дух песничке позиције Драгане Младеновић није измењен, само је преокренута традиционална улога родова. Треба, такође, приметити напетост између два пара контраста који се у поезији Драгане Младеновић читавају: створено - нестворено/имагинарно (односи се подједнако на лик Урбана Успенског као и на саму поезију коју дух и тело песникиње порађа); плодност - бездетност (Урбан и песма јављају се готово подједнако често и као нешто створено, што еволуира и има свој живот, али и као нешто тек зачето, што обитава у материној утроби а никако да се роди, односно за шта постоји болна сумња да ли ће уопште настати). Наравно, ту је и јасно читљив социо-психолошки, можда у том тренутку аутобиографски, мотив који припада феномену продужене младости (песникиња нема деце-она из себе изводи своје песме, док их њене другарице имају), односно мотив социјалне бескорисности и другости у односу на устаљена очекивања средине, као и на властити биолошки сат.